

Valsts aizsardzības mācība.
Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta standarts

I. Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi

1. Mācību priekšmeta "Valsts aizsardzības mācība" mērķis ir veicināt izglītojamo interesi par dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos, militāro specialitāšu daudzveidību, pilnveidot pašvērtējumu un nostiprināt pilsonisko apziņu.

2. Mācību priekšmeta "Valsts aizsardzības mācība" uzdevums ir radīt izglītojamajam iespēju:

2.1. veidot izpratni par valsts aizsardzību un dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos;

2.2. pilnveidot zināšanas un prasmes, kas dod iespēju izglītības turpināšanai un karjeras veidošanai valsts aizsardzībā;

2.3. attīstīt patriotismu, pilsonisko apziņu, biedriskumu, drošsirdību un fiziskās spējas.

II. Mācību priekšmeta obligātais saturs

3. Mācību satura komponents "Zināšanas un izpratne valsts aizsardzībā":

3.1. valsts aizsardzības mūsdienu izpratne;

3.2. Nacionālo bruņoto spēku un Jaunsardzes izveidošanās;

3.3. zināšanu kopums karavīra prasmju apgūšanai;

3.4. ieroču klasifikācija un drošības noteikumu prasības.

4. Mācību satura komponents "Darbība":

4.1. ierindas mācība;

4.2. darbības ar ieročiem;

4.3. individuālās lauka kaujas iemaņas;

4.4. topogrāfijas un tūrisma prasmju nepieciešamība karavīru uzdevumu izpildei;

4.5. pirmās palīdzības sniegšana pēc uzbrukuma.

5. Mācību satura komponents "Fizisko spēju attīstība militārajā dienestā":

5.1. fizisko spēju – ātruma, izturības, spēka, koordinācijas, lokanības – pilnveidošana praktisko militāro vingrinājumu kvalitatīvai izpildei;

5.2. karavīru fiziskās sagatavotības pārbaudes nozīme fizisko spēju attīstīšanā.

6. Mācību satura komponents "Fiziskās aktivitātes sociālajā un apkārtējā vidē".

III. Pamatprasības mācību priekšmeta apguvei

7. Mācību satura komponents "Zināšanas un izpratne valsts aizsardzībā":

7.1. izprot, kas ir valsts aizsardzība un tās specifika mūsdienās:

7.1.1. ir iepazinies ar informāciju par Nacionālo bruņoto spēku vietu Ziemeļatlantijas līguma organizācijā un Eiropas Savienībā, izprot Latvijas armijas galvenās aktivitātes starptautiskajās misijās;

7.1.2. zina starptautisko kara likumu prasības un izprot karavīru pienākumus un tiesības atbilstoši likumu un reglamentu prasībām;

7.1.3. ir iepazinies ar informāciju par vides aizsardzības prasībām militāro mācību laikā un izprot Ādažu poligona lieguma prasības un tā nozīmi Latvijas dabas fonda saglabāšanā;

7.2. izprot Nacionālo bruņoto spēku un Jaunsardzes izveidošanas svarīgākos vēsturiskos faktus, to nozīmi jaunatnes audzināšanā un valsts aizsardzībā;

7.3. izprot karavīra lomu valsts aizsardzībā un tās izpildei nepieciešamās prasmes:

7.3.1. zina kājnieku vada struktūru un izprot nodaļas elementu galvenās funkcijas;

7.3.2. zina nodaļas pārvietošanās formācijas, patruļbāzes formas un izprot karavīru izvietojumu tajās;

7.3.3. zina un izprot taktiski pareizu šķēršļu (sēta, siena, grāvis, ceļš, atklāts lauks, dzeloņdrātis) pārvarēšanu apvidū nodaļas sastāvā;

7.3.4. zina dabas materiālu izmantošanas pamatnosacījumus un izprot to atšķirības, maskējoties dažādos gadalaikos;

7.3.5. zina Ziemeļatlantijas līguma organizācijas fonētisko alfabētu;

7.3.6. izprot sakaru līdzekļu pārraides kvalitātes traucējošos faktoros;

7.3.7. zina, kā raksturot apvidu pēc armijas topogrāfiskajām kartēm izmantojot Nacionālo bruņoto spēku pieņemto terminoloģiju;

7.3.8. saprot, kā izstrādāt pārgājiena maršrutu, ievērojot atšķirības drošā teritorijā un pretinieka teritorijā;

7.3.9. izprot atšķirības grupas un nodaļas inventāra plānošanā pārgājienam;

7.3.10. zina uguns iegūšanas un uzturēšanas paņēmienus, izprot to atšķirības dažādos laika apstākļos;

7.3.11. izprot rīcības secību negadījuma vietā pēc uzbrukuma, prot izvērtēt situāciju negadījuma vietā;

7.3.12. zina raksturīgākos bojājumus pēc uzbrukuma, apzinās palīdzības sniedzēja rīcību un to, kā pasargāt sevi, sniedzot palīdzību uzbrukumā cietušajiem;

7.3.13. zina kā komplektēt individuālo aptieciņu, piedaloties mācībās lauka apstākļos, un izprot karavīra ekipējuma izmantošanas iespējas pirmās palīdzības sniegšanā;

7.3.14. ir iepazinies ar informāciju par karadarbības izraisītiem dabas katastrofu veidiem un apzinās rīcību to laikā;

7.4. zina ieroču klasifikāciju, izprot to darbības principus un drošības prasības:

7.4.1. zina un ievēro drošības noteikumu prasības, darbojoties ar ieročiem un saskaroties ar sprādzienbīstamiem un neatpazīstamiem priekšmetiem;

7.4.2. zina ieroču un kaujas granātu iedalījumu, galvenās sastāvdaļas un tehniskos rādītājus, izprot to darbības pamatprincipus;

7.4.3. ir iepazinies ar informāciju par mīnu un sprāgstvielu veidiem un izprot darbības, uzduroties mīnu laukam;

7.4.4. zina masu iznīcināšanas ieroču klasifikāciju, izprot kodolieroču, radioaktīvo, bioloģisko un ķīmisko ieroču darbības principus;

7.4.5. zina individuālos un kolektīvos līdzekļus aizsardzībai no masu iznīcināšanas ieročiem, izprot rīcību pēc kodolieroču, radioaktīvo, bioloģisko un ķīmisko ieroču izmantošanas.

8. Mācību satura komponents "Darbība":

8.1. izpilda pienākumus ierindā:

8.1.1. izpilda karavīra pienākumus pirms stāšanās ierindā un ierindā;

8.1.2. izpilda darbības slēgtā ierindā uz vietas un kustībā;

8.1.3. prot iziet no ierindas, pieiet pie priekšnieka, izpildīt militāro sveicināšanu;

8.2. prot patstāvīgi darboties ar ieročiem:

8.2.1. patstāvīgi izjauc un saliek trieciensauteni pareizā secībā un veic ieroču apkopi;

8.2.2. prot šaut ar pneimatisko, mazkalibra un trieciensauteni no stāvokļiem "guļus", "tupus", "sēdus", "no ceļa" un "stāvus";

8.2.3. prot mest mācību granātu no stāvokļiem "guļus", "no ceļa" un "stāvus";

8.3. apguvis individuālās lauka kaujas iemaņas:

8.3.1. prot sagatavot individuālo kaujas ekipējumu atbilstoši uzdevumam, laika apstākļiem un apvidum, pareizi veic individuālā un nodaļas ekipējuma maskēšanu;

8.3.2. izpilda pārvietošanās veidus dienā (rāpošanu, līšanu, velšanos) un naktī (iešanu taustoties, rāpošanu taustoties, līšanu taustoties);

8.3.3. attēlo uz tāfeles vai maketā nodaļas formācijas un to pārvietošanos;

8.3.4. izpilda darbības "reakcija uz pretinieka efektīvu uguni" un pa pāriem pareizi taktiski pārvietojas, izmantojot manevru "uguns un kustība";

8.3.5. izvēlas taktiski pareizo sētas, ceļa, sienas, grāvja, upes, atklāta lauka, dzeloņdrāšu pārvarēšanu nodaļas sastāvā;

8.3.6. iekārtot individuālo seklo ierakumu atbilstoši auguma izmēram, kas nodrošina šaušanas iespējas, frontālo aizsardzību un neizceļas uz apkārtējā dabas fona;

8.3.7. prot norādīt mērķus līdz 300 metru attālumam, izmantojot tiešo metodi, orientiera metodi, pulksteņa metodi un rokas leņķa metodi;

8.3.8. prot nosaukt un parādīt roku signālus, izprot to lietošanu uzdevumu veikšanā;

8.3.9. iekārto individuālo patvērumu, izmantojot dabiskos materiālus vai telteni;

8.3.10. prot izveidot eju mīnu laukā;

8.3.11. veic sakaru līdzekļa sagatavošanu darbam, sakaru pārbaudi, ziņojuma pieņemšanu un nodošanu;

8.3.12. prot sagatavot un uzvilkt gāzmasku un veikt tūlītēju attīrīšanu pēc uzbrukuma – attīrīt sevi, apģērbu, personīgo ekipējumu un ieroci;

8.4. apguvis karavīra pienākumu izpildei nepieciešamās topogrāfijas un tūrisma prasmes:

8.4.1. prot noteikt attālumu un apvidus objektu lielumu ar dažādiem paņēmieniem:

8.4.2. prot nolasīt sešu ciparu un astoņu ciparu koordinātes;

8.4.3. prot nolasīt azimutu, izdarīt azimuta korekcijas atkarībā no direkcijas leņķa un virzīties apvidū pēc tā;

8.4.4. prot noteikt savu atrašanās vietu, izmantojot aizcirtnes;

8.4.5. prot izstrādāt maršruta kartīti un veikt distanci pēc tās;

8.4.6. prot komplektēt un sagatavot pārgājiena grupas ekipējumu;

8.4.7. prot izvēlēties un iekārtot grupas nakšņošanas vietu, uzcelt 12 vai 18 vietu zviedru armijas telti;

8.4.8. izmantojot virves, prot pārvarēt šķēršļus, pagatavot nestuves un izveidot tūrisma šķēršļu joslu atbilstoši apvidus īpatnībām;

8.4.9. prot izveidot vairāku veidu ugunsurus, iegūt un uzturēt uguni dažādos laika apstākļos;

8.4.10. izmanto divus ūdens iegūšanas veidus, prot pagatavot ēdienu no līdzpaņemtiem produktiem lauka apstākļos;

8.5. ir apguvis galvenās darbības, sniedzot pirmo palīdzību uzbrukumā cietušajiem:

8.5.1. prot apturēt dzīvībai bīstamu asiņošanu un izveidot nepieciešamo pārsēju veidu, izmantojot karavīra aptieciņu un ekipējumu;

8.5.2. prot demonstrēt darbības dažādo kaujas vielu izraisīto nelaimes gadījumu imitācijās un palīdzību dažādu traumu gadījumos;

8.5.3. prot evakuēt cietušo no automašīnas un cietušā pārvietošanas veidus viena vai vairāku glābēju spēkiem drošā teritorijā un uzbrukuma laikā.

9. Mācību satura komponents "Fizisko spēju attīstība militārajā dienestā":

9.1. patstāvīgi pilnveido fiziskās īpašības – ātrumu, izturību, spēku, koordināciju un lokanību –, lai kvalitatīvi izpildītu praktiskos militāros vingrinājumus;

9.2. veic atvieglo to militarizēto šķēršļu joslu, ievērojot drošības tehniku šķēršļu pārvarēšanā;

9.3. pilnveido prasmes izvēlētajos lietišķajos sporta veidu vingrojumos un vingrinājumos – biatlonā, šaušanā, militārajā daudzcīņā;

9.4. spēj veikt forsēto pārgājieni ar ekipējumu;

9.5. spēj nokārtot karavīru fiziskās sagatavotības pārbaudes un izvērtēt individuālo rezultātu attīstības dinamiku.

10. Mācību satura komponents "Fiziskās aktivitātes sociālajā un apkārtējā vidē":

10.1. prot izteikt savu viedokli un piedalās diskusijās par Jaunsardzes darbību;

10.2. sagatavo informatīvus materiālus par Jaunsardzes pasākumiem un iepazīstina ar tiem sabiedrību;

10.3. apkopo informāciju un piedalās karavīru piemiņas vietu sakopšanā tuvākajā apkārtnē;

10.4. piedalās valsts svētkos, vēstures izziņas, atceres, un citos pasākumos, ko organizē valsts, pašvaldība, Jaunsardze un citas organizācijas;

10.5. spēj būt godīgs, izpalīdzīgs un saprotošs mācībās, praktiskās nodarbībās, pasākumos un sabiedrībā.

11. Izglītojamā attieksmes raksturo mācību priekšmeta standarta 10.1., 10.3., 10.4. un 10.5.apakšpunktā minētās prasības.

IV. Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

12. Izglītojamā mācību sasniegumus vērtē saskaņā ar vispārējo vidējo izglītību reglamentējošo normatīvo dokumentu prasībām un skolas izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību. Ieteicams apkopojošo vērtēšanu veikt pārgājienu un mācību nometņu laikā, ietverot fiziskās sagatavotības pārbaudes.